

Opazke.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente, 12. Vsak list mora biti frankiran. Rokopisi se ne vračajo.

Iskorati (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 nov.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema uredništvo, ulica Torrente 12.

EDINOST

.Edinost.

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1 uri popoldne.

Cena z a vse leto s prilogo 7 for., za pol 3 for. 50 nov., za četrt leta 1 for. 75 nov. — Edinost brez priloge stane za celo leto 6 for., za pol leta 3 for., za četrt leta 1 for. 50 nov. — Posamezne številke se dobivajo pri uredništvu, v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

iv edinosti je moč

O proračunu.

Vladni listi si prizadevajo, finančno politiko ministra Dunajevskega kazati v najlepšem svitu. Radi priznavamo, da se Dunajevski dobro odlikuje od svojih liberalnih prednikov, ki so leto za leto državnih dolgov grozno množili. Nasprotno se mora pa zopet reči, da si še noben finančni minister ni izmišlil toliko novih davkov. Najraje obdačuje jestvine, in s tem stiska revno ljudstvo, ki mora potem vsakdanjo hrano toliko dražje plačevati in se težje preživiti. Prej je naložil carino na kavo, sladkor in petrolje, zdaj obeta povisati še užitnino. Pač se sliši izgovor: „Kdor si kave ne more kupiti, naj ostane pri mlečnih žgancih!“ In zdaj se spet poroče: „Revnim ni treba vina, žganja in mošta piti; naj pijejo vodo, potem jih užitnina ne zadene.“ Prav tako pa bi se lahko reklo, naj si s trskami svetijo, če si petrolja ne morejo kupiti. Kako je vendar to, da tisti ljudje, ki sami sebi ne odreka nobene sladnosti, revnim ljudem ne privoščijo nobenega užitka? Petrolje in kava postala sta tudi revnim uže potreba, kakor sladkor in tobak; finančni minister dobro vé, da se ljudstvo teh reči ne more več odvaditi, sicer bi jih ne obdačeval. Nam se pa zdi, da bi bilo veliko bolj pravično, ko bi minister enkrat bogatine v davčno stikalnico začel davati, namesto da skor vse breme naklada na revno ljudstvo, kateremu se še volilna pravica ne privoščiti. O borznem davku se uže dolgo govori, in tukaj bi državni blagajnici lahko milijoni cveteli, pa v vladnih krogih je vse tiho o tem, najbrže so kapitalisti to jim neljubo stvar uže pokopali in odstranili znali!

Pa tudi v drugih ozirih se nam proračun nič ne dopada. Primanjkljaja je še vedno 21 milijonov, in to je grozna številka, če se pomisli, kako malo se dela za duševne potrebe narodov, kako se odpravljajo srednje šole, kako se razum nemškega nobenemu drugemu narodu nič ne dá za kulturne potrebe, za razvoj literature, znanosti in umetnosti.

Za kmetijstvo se prav malo dela, za obrtnijo pa skoraj nič. Kam tedaj pridejo ti nešteti milijoni? Za obresti od dolgov, za vojake in za neštete uradnike in umirovljence. Nam se zdi, da bi se tukaj vendar kaj prištediti dalo, ako bi le prave volje ne manjkalo. Zastran državnih dolgov in zavezanosti z njimi združenih je pač posamičnemu ministru težko kaj storiti. Dolgovi rastejo po vseh evropskih državah v takej meri, da mora slednjič priti polum, to je, pride čas, ko države ne bodo več zmogle ogromnih obresti in sedaj srečni v kopoljih se zabavajoči posestniki državnih obligacij ne bodo nič več dobivali za svoje kupone. Ko bi pa evropski državni več mislili na blagost narodov, ko na vojske in medsebojne spletke, lahko bi se dogovorili ter uže zdaj znižali obresti od državnih dolgov, ter si s tem vsako leto prihranili mnogo, mnogo milijonov; saj sama Avstrija več plačuje za obresti, nego za vse vojaštvo! Posamična država obresti ne more znižati, ker bi se kapitalisti s tem maščevali, da jej spodkopljajo kredit. Ako so pa vse države, ali vsaj njih večina, edine, potem kapitalisti nič ne opravijo. Kaj takega naj bi si Bismarck zmisli, potem bi ga po pravici hvalili.

Ogromni stroški za vojaštvo pa bi se lahko znižali z modro zunajno politiko. Zveza z Nemčijo nam naklada same žrtve. Iz strahu pred Francijo mora Nemčija vedno pripravljena biti in Avstrija z njo. Pa kaj briga nas Avstrijece nemško-francozsko sovraštvo? Avstrija naj bi se zvezala z Rusijo, potem jej ni treba nijednega polka na nogah imeti; kajti Rusija in Avstrija ste močni dovolj, da v sili skličete zadostno vojsko proti kateremu koli sovražniku. Pa tak bi se niti ne oglašil;

kajti Nemčija ne sme zavolj Francozov, ki jih potem v hrbet dobi, Italija pa je za to preslaba.

Rusija ne želi vojne, ne bi nas toraj klicala na orožje, napada bi se tudi ne bilo bati; tako bi si Avstrija lahko vsako leto prihranila mnogo milijonov pri vojaštvu, lahko bi se znebila deficita, ter še lahko zdatno podpirala kulturne napore svojih narodov.

Pa tudi pri notrajnej upravi bi se dalo marsikaj prištediti. Nekatere plače in pokojnine bi se dale znižati. Ne rečemo, naj bi visoki uradniki stradali; pa slednjič tak gospod tudi nema nič večega želodca ko delavec, in ne potrebuje 6, 8, 10, ali 20 tisoč, da preživi sebe in svojo družino. Posebno neumestne se nam zde tako visoke plače pri upokojenih uradnikih. Star človek doma čepi in malo potrebuje. Z njegovo pokojnino se šopirijo le razvajene hčere in postopajoči sinovi, ki za državo niso nič storili, pa vendar od nje dobro in brez dela živijo.

Tudi imamo še vse preveč nepotrebne pisarjenja, zavolj majhne reči, ki ni groša vredna, popišejo se včasih cele skladnice papirja, in tisti, ki pišejo, vsi so dobro plačani. Marsikaj bi se dalo bolj v kratkem opraviti, in lahko bi se potem skrčilo število uradnikov. Potem ne bi trebalo v mirnih in rodovitnih letih državnih dolgov delati.

Naš državni proračun nas toraj ne more napolniti s posebnim veseljem.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Poslanska zbornica je v zadnjem zasedanju, ki je trajalo od 11. do 28. oktobra, še precej marljivo delala. Sprejela je začasni proračun, zakon o zavarovanju delavcev v primerljajih ponesrečbe in boleznih in zakon o poštnih hranilnicah, pretresala so se prasanja o železniških vrezah s Trstom in odvrnitvi lakote na Goriškem in Gradiščanskem; odseki za borsni davek, davek na cukar in proračunski odsek so začeli svoja dela.

Gospodarska zbornica je imela 31. oktobra zadnjo letošnjo sejo ter je rešila na dnevni red postavljene zakonske osnove, kakor jih je sklenola poslanska zbornica, mej drugimi zakon o zavarovanju delavcev za primerljaj ponesrečbe. Šestprošenj raznih korporacij za ustanovitev italijanskega vseučilišča ali vsaj italijanske pravoslovne fakultete v Trstu se je izročilo vladi brez priporočila. — Nazadnje je ministerski načelnik izjavil v cesarjevem imenu, da je državni zbor odložen.

Mej vlado in Čehi neki še trajajo razprave zaradi poduka na Českem. Pri teh razpravah ne gre le za razvpiti razglas naučnega ministra, temuč tudi za druga načela. Vlada se neki opira na prestolni govor i na namen, da se obrtne šole bolj razširijo. V to pa je potreba dolgotrajnih dogovorov mej občinami, deželo in državo. Bistven predmet razprav je ukaz gledé preskušanj za pravoznansko fakulteto českega vseučilišča v Pragi in razdelitev bogoslovne fakultete. Čehi zahtevajo, da se omenjeni ukaz prekliče ter se pri tem sklicujejo na §. 19 državnih osnovnih zakonov in se opirajo na izgled Galicije, kder takega ukaza ni. Vlada pa se temu trdovratno upira, ker vlada more misliti na prihodnje svoje uradnike, ki morajo nemški znati. (Na Primorskem se na to malo misli, ker nastavljajo se uradniki, ki razen italijanskega nobenega družega jezika ne znajo). Državni temeljni zakon res prepoveduje silo, ali Čehi lahko omogočijo, da se ukaz prekliče, ako zahtevajo, da se uvede na njihovih srednjih

šolah nemški jezik kakor obligaten predmet. Na to pa opazujejo Čehi, da bodo to zahtevali potem, ako tudi Nemci hočejo na svojih srednjih šolah uvesti česki jezik kakor zapovedan predmet. Vlada pa odgovarja, da Nemci s to branitvijo res delajo sami sebi veliko škodo, ker so jim mešani okrajji zaprti, ali nemški jezik je uradni jezik v državnej velikej službi in zato vendar njihova škoda ni toliko. Sile pa vlada po §. 19 ne more delati.

V Galiciji so mej kmeti zopet vstali nemiri zaradi cestnega zakona. Vsled tega je odšlo iz Levova v Rava-Rusko več vojakov, da storé mir.

Vnanje dežele.

Srbski kralj je v skupščino poklical polovico liberalcev in polovico radikalcev; s tem se je zveza obeh strank še bolj utrdila. Skupščina je sklicana na 27. novembra v Belgrad.

Ruski car neki vendar le običe nemškega cesarja. O tem je prišla iz Petrograda vest: Kakor hitro se ozdravita carjeva otroka, odpelje se vladar iz Kodača na železnici. Carske vozove prepelje čez morske ožine na ladijah. Car se bo ločil potem za malo časa od svoje obitelji, običe nemškega cesarja Viljema za nekoliko ur v Berlinu ter bo potem nadaljeval svoje potovanje proti domu skoz Wirballen, kder se delajo uže velike priprave v varstvo vladarjeve družine.

Rusija posebno pozornost obrača na železnice. Car je te dni potrdil sklep državnega sveta, naj se takoj prične studije za železniško progo iz Tomska v Irkušk in od jezera Hankaj v Vladivostok. Gradbo bo vodilo vojno ministerstvo in se ima pričeti prihodajo pomlad ter je upanje, da se v petih letih vsa železnica izvrši. Potem bo mogoče v 15 dneh priti iz Peterburga skoz Sibirijo do tihega morja.

Italijanske ekspedicije poveljnik general San Marzano je 27. oktobra na ladiji „America“ z vsem svojim štabom odplul v Afriko. Na ladiji je bilo tudi 700 mož tehnične vojske in več topov. Te dni se vkrčuje vojska za svojim poveljnikom, 16. t. m. se vkrea zadnji odtelak v Abisinijo na pustolovje, katero neki zahteva italijanska čast, a ka-li.

Nemški državni zbor je sklican na 24. t. m.

Angleškeje vladi so neki začele uže pregledice delati ostre naredbe zoper Iree, ker se je prepričala, da z njimi nič ne opravi, ampak le olje v ogenj vlija. Salisbury vsled tega neki predloži v prihodnjem zasedanju parlamentu osnovo zakona, s katerim se ustrezno mnogim željam irskega prebivalstva. Mi o tem še dvomimo, ker angleški konservativni lordi nikoli niso imeli srea za ubogo ljudstvo; kder je bilo kaj pograbititi, tam je bilo njihovo sree.

Turški sultan ni hotel dovoliti, da se ustanovi komisija za bolgarsko prasanje. On je namreč zahteval, da ima biti komisijni načelnik turški komisar, ne pa ruski, kakor je hotela Rusija. Vsled tega je komisija po vodi splavala.

Iz Masave se poroča v „Popolo Romano“, da je tja priplula angleška ladija „Starling“ s prvim tajnikom angleške diplomatske agencije v Kahiri, Portalom, majorjem Beechom in kapitanom Alimetom efendijem. Ti so poslani od angleške vlade k abisinskemu kralju, da posredujejo mej Abesinijo in Italijo. Iz Masave so se napotili v Abesinijo.

V Gvatemali, državi srednje Amerike, dal se je Castinada, prejšnji namestnik državnega načelnika, oklicati diktatorjem, uprle se zoper načelnika, a vlada je upor naglo zadušila in ukazala njegove glavarje ustreliti.

DOPISI.

Iz spodnje okolice, 31. oktobra. — (Zmes). — Kako veselo je sedaj po našej okolici! Ljudje so pobrali in spravili dobro kapljico veselci se, da je trgatve vsaj v več krajih njihove nade prekosila. Piti ga pa znajo tudi naši okoličani, ker se vina čisto nič ne izvaja, pač pa se ga mnogo dopelje iz Istre. Večini tudi te „vinske ljubezni“ zameriti ne moremo; saj je dobro znano, da mnogi trdo delajo in večkrat za druge trpe; naj bodo tedaj le pošteno veseli! Ali nekaj moramo vendar grajati in to je, da v svojej radosti začno vedno le talijanski kvakati enako žabicam. Vino ogreva srce, razblažuje ga, da pozabi vsakdanje skrbi, vendar „čozotsko“ kvakanje ni pravi odjek slovenskega srea. Pustimo toraj sračji lišp, ne prisvajajmo si tega, kar ni naše, ko je vendar mnogokrat malo vredno. Začele so se sedaj šole. Za slovensko olko in vzgojo se naš slavni magistrat malo briga; pa čemu? Kadar se vlada ne briga za nas in nam celo zavire dela, kaj se bo magistrat v to silil? V Barkoli se bodo toraj otroci lahko napajali z blaženo kulturo, katera se jim bode iz „beneške majolike“ vlivala v glavo. Bonin si glavo beli v Rojanu, kako bi sedaj obligatnej nemščini prikrajšal ure in minute, da bi dokazal, da je edina talijansčina spasonosna, nemščina in slovensčina pa le potrata časa. Morda zna kdaj prav imeti, posebno če se oziramo na dogodke pri vsprejemu slovenskih otrok v nemške meščanske šole. Čujte! Od sv. Ivana in iz Škednji so nekateri stariši pripeljali svoje otroke, da jih vpišo v nemške meščanske šole.

Otroci so bili privatno podučeni v nemščini za drugi in tretji razred, obiskovali so pa doma tretji slovenski razred. Ko se je videlo, da so otroci v nemščini dovolj sposobni, odpravili so jih pod pretvezo, kakor: da so prestari za tretji razred, (bili so po 10 let) da ne smejo vračati se v isti ali nižji razred kakor oni, ki so ga doma obiskovali dobrim vspehom, itd.; da so to „Statthaltereierlässe“.

Recimo, da je to res zakon. Komu more on koristiti? Gotovo nobenemu, najmanj pa okoličanu. Njemu je pot do srednjih šol zaprta popolnoma, ako ni dovolj premožen, da šestletno dete hrani v mestu, ali pa ga pošlje v Gorico ali Ljubljano. Čemu toraj nam tista palača na Lipskem trgu? Da se nam roga: to je vlada sezidala za Trst in svoje nemške pionirje, ne pa za vas! Polu svete jeze otrese sem prah z nog in se namenil v okolico. „Evviva vin di Servola“ je stara tržaška pesen, toraj pojmo v Škedenj! Koliko novih sem tam poizvedel od prijatelja! Slabo po nas, gospod urednik! Ko smo se v sladkem snu zibali, sejala je vrag ljuliko; Bog nas varuj in sv. Pantaleon! zakričal sem, ko sem doznal, koliko cikoriije je v Škedenji, in sicer silnejše nego sam „špirit“. Res je: podrla je in raznesla ta zloglasna cikoriija lepo slogo med pevci. Zdaj se narodnega petja malo, skoraj nič ne sliši, ko so pred leti vendar bili Škedenjski pevci na glasu, kot narodni in uneti za domovino! Neudajajte se toraj pevci spanju, vzdramate se, osnovajte si pevsko zadrugo v povzdigo narodnega petja in svoje slavo! Dober širitelj cikorije je tudi Škedenjski župnik. Pa kako ne bode? Saj ga je magistrat postavil, ne na priporoko presv. škofa, pač pa na nagibanje judovskih „konsilerjev“. Ta gospod se skazuje hvaležnega s tem, da skuplja italijansko deco s posebno brigo, podučuje petje, da pojo pri maši ne sicer v Škedenji, ker bi lahko nastala pravična rabuka, pač pa v nekej podružnej cerkvi. Gospod se tudi rad hvali se svojo italijansko „omiko“, ker se je nekje čulo, da je nekemu konsilerju razkazujoč mu svojo knjižnico neki rekel: „Me ne vanto che questa biblioteca non possiede alcun libro slavo“. Sploh tudi pri.

poroča po receptu Sior Antonija vedno udanost, hvaležnost in pripoznanje sl. magistratu. Ubogi Škedenjci, če vas bode ta pastir gonil na magistratovo pašo! V Škedenji so povišali šolo in potrosili 5500 for. za 20 italijanskih otrok, slovenskih razredov pa, kojih obiskuje do 100 otrok, ne razšire v paralelke. Živela pravica! Magistrat ima sicer prav, da skrbi za svoje otroke, ali ker je prevzel od vlade skrb tudi za naše, naj bi ga vlada vsaj toliko prisilila, da vrši vsaj mačuhovske dolžnosti. Pa vlada v Trstu . . . . .

Velezaslužni nadučitelj v Škedenji je pustil orgljanje in podučevanje cerkvenega petja. Vzgojil je, smelo trdimo, najboljšo narodno pevce v okolici. Čast mu za trud! Zaradi slovenskega svojega značaja je marsikatero potrpel. Naj bo žrtvovana za ubogi naš narod! Želim le, da pevci nadaljujejo v pravem smislu: „Vse za vero in narod“. V Škedenji imajo tudi tržaški lahoni nekaj vrlih pristašev, tu se večkrat zbirajo, da zakrožijo kako, katere bi sicer ne smela slišati redarska ušesa. Kmalu bode poldrugo leto, kar ni tukaj „kapovile“, ampak le njegov provizorni namestnik. Godi se tu kakor v onej basni, kjer so si živali izbirale župana. Vsaka je hotela županiti, pa ni šlo dolgo, ker ni mogla ustreči vsem. Tako se je tudi tukaj mnogo njih pulilo za to „čast“ (biti namreč sluga magistratov), pa ne znam, kam odleté. Zadosti sem se nasedel in naslišal za danes, vrnem se toraj na svoj dom in premišljeval bodem, kam hočem sploh iti, da bi kaj radostnega čul.

Z Bogom, Škedenj!

Iz šempaske županije, 31. oktobra 1887.

— Nehote mi sili izpod peresa odstavek predgovora E. Klavžarjeve zbirke deželnih postav, ki se glasi: „Poglavitni sad delovanja državnega zbora in deželnih zastopov so postavbe, katere vrejajo najvažnejše državne in deželne zadeve, dobre postavbe so temelj rednemu državljanstvu življenju in dosledno tudi vsemu napredku, kojega pa le tedaj izdatno pospešujejo, kadar jih oblastniki po svoji dolžnosti izvršujejo, državljanji pa spoštujejo in zvesto izpolnjujejo“.

Da, lepo je rečeno, kako se pa to čestokrat godi, vé dobro le tisti, ki je izučen v postavah, ni neučeni plebejci naletimo z svojo vednostjo v tej stroki le takrat na nedostatke, kadar jih lahko vsak slepec pri temi z roko potiplje in še takrat, gorje nam, sitneži smo in suroveži.

Mej namen ni, danes raziskovati kako naredbo plemenitih ministrov in njim podrejenih c. k. oblastnih, ampak namenil sem se povedati, kako se tolmačijo postavbe v naši občinski pisarnici; naš sedanji g. župan in njegova večina v starešinstvu so prišli v postavoznanstvu že tako daleč, da zmorejo slehrnega pravnikarja, ako se zadovolji z njihovimi razsodbami in ne ugovarja pri višji deželni, oziroma c. k. državni oblasti, ker menijo in sodijo o postavah, kakor je menil in sodil o svetem pismu Martin Luther. V naši županiji in starešinstvu naj kdo še tako dobro svojo trditve na postavne določbe nateguje, pa če nema večine, začasno je zgubljen, ker njegov predlog je gotovo od večine pokopan in uničen, ker večina meni, da postavbe morejo z svojo močjo proti njej odnehati, g. župan kot predsednik bi moral v takem slučaju vestno opazovati slehrnega govornika in tako brž ko kak odlomek takih govorov ne spada v področje starešinstva, če tudi bi istega ostali starešini z vzklikom sprejeli — dotičnega govornika ustavit in opomniti, da njegov govor se ne vjema z stvarjo, in da je proti interesom občine, in če tudi bi se tak predlog proti njegovi volji sprejel, delati na to, da se po §. 53 obč. reda dotični sklep po pristojni oblasti, ne da bi mu kedo z ugovorom v to pomagal — uniči, ne pa take sklepe z vso enerzijo izvrševati ter s tem postavo in pravico po obrazu biti. Da ne bodem na tanko razkladal, kake pravice in dolžnosti imajo županstva, oziroma starešinstva do opravil tikajočih se svoje občine, opozorujem č. citatelja na 4. in 5. poglavje občinskega reda z dne 7. aprila 1864. v katerem natančno razvidi in zve, kake pravice, oziroma dolžnosti ima eden ali drugi; vse to bi se z edno besedo v kratkem izreklo, da občina, t. j. njeni zastop, bodi si županstvo ali starešinstvo, sme vse, kar pospešuje blagost občine same in njenih zavodov, sklepati in izvrševati, samo da s tem ne prestopa nobene veljavne postavbe, vse drugo se ne sme in je prepovedano, ker je v posebnih za to izdanih postavah drugim višjim oblastnjim o obravnavi in izvršitvi izročeno. Da povem č. citatelju, kako se tukaj postavbe izvršujejo in spo-

štjujejo, naj navédem par slučajev, ki jasno kažejo zmoto naše večine. Tukajšne vasi, spadajoče k temu županstvu, so Šempas, Osek, Vitovlje, sv. Miha in Ozlen, katere imajo edino komunikacijsko zvezo s c. k. karniškim gozdom tako imenovano „planinsko cesto“, ki drži iz vseh vasi skupno preko občinskega pašnika občine Vitovlje, po kateri se prevozi na leto okoli 5000, reci pet tisoč voz raznih drvi in lesa ter nekaj vlačil po domače „flos“ iz c. k. gozda v tukajšne vasi, na kateri glavne erti je opravljal zadnji čas eden sam se svojo družino palirsko delo za borih 64 mernikov turšice na leto, da je težavno v tistem položaju cesto pri tolike rabi po vsej njenej dolgosti, ki jo je že marsikdo videl, v dobrem stanu zdrževati in to za tako pičlo plačilo, to mi vsak naravnost pritrudi, kdor le kolikaj razmere pozna in hoče vestno soditi, da bi se temu v okoliš, izmislila si je tako imenovana močočna večina voznikov ter na svojo stran vdobila g. župana, kateri se svojih načel „ad hoc“ kakor klešé krave drži, ter ga naprosila (ne vem, je bilo to ustmeno ali pismeno), da dela na vsak način na to, da se vlačila (flose) odpravijo in drugi cestar nastavi, (ki bi, se ve da po njihovih mislih čudo delal). V ta namen se je dne 20. avgusta t. l. na licu kraja sešla občinska komisija, sestojéča iz zastopnikov sleherne vasi pod vodstvom g. župana ter se po končanem ogledu protokolično ednoglasno izrekla, da vsi tisti, ki so do sedaj za svojo rabo iz gozda v tako imenovanih flosih po planinske cesti drva domov vlačili, morajo to delo v ogib kazni 20 kr. prenehati in drva nositi namesto vlačiti, ter cestarja takoj odstaviti in sklenola, da se mu na to leto spadajoča plača v turšici le za čas 4, reci štirih mesecev in ne za čas od 1. januarja do 21. septembra t. l. o svojem času izplača in to brez ozira na starodavne pravice glede vlačenja drvi, kar se pa cestarjeve plače tiče, k ljubu pravomočnej pogodbi, vsled katere ima pravico županstvo cestarja odstaviti le, ako mu je to tri mesece časa popred naznani, in takrat brez okrajšanja zaslužene plače; ne bije li v obraz postavam tako postopanje!? Zgorej navedeni sklep komisije je g. župan dal javno razglasiti ter od tistega časa sem kaznuje vse prestopnike za sleherni slučaj z denarno kaznijo po 20 kr. pri vsem tem, ko ugovor njega naredbi ni še konečno zavržen in njegov ukaz, ali bolje rečeno, komisijski izrek potrjen. Da pa ne zabim, predno sklenem svoj denašnji dopis, naj povem, da naš sedanji g. župan od 1. junija t. l. proti določbam §. 25 obč. reda in §. 10 točka 1. obč. volilnika županstvo stolico k podu pritiska.

Tako se tukaj pri nas godi; nekdo iz sedanjega našega starešinstva se mi je čestokrat poširokoustil, da §§§§§ se dajo kakor je komu ljubo nategovati, morda tudi naš sedanji g. župan zna tako, ker se ne gane za čiščenje potoka „Tribuša“ kateri je pred dobrim letom dni popolnem popustil svojo strugo in si novo omislil, kakor oni brezvestni občinarji, ki imajo pravico po kakej senožeti do steze, kadar edno dobro zgulijo, drugo poleg iste napravijo, ne vedo tega, da kdor ima pravico do kakih služnosti, da mora iste tako izvrševati, da ne dela prevelike kvare lastniku. Omenjeni potok proizvoduje neznosne škode raznim pobrežnim posestnikom, naš g. župan ni v tej zadevi še našel v obč. redu §. 27. točke 2, da bi na podlagi iste v korist pobrežnim posestnikom rečenega potoka izvršil določbe §§. 44 in 66. vodne postavbe od 28. avgusta 1870. (št. 41 zak. in ukaz. za avstrijsko ilir. Primorje) ter da bi po duhu §. 13 in 14 postavbe od 29. aprila 1864. (št. 11 zak. in ukaz. za avstr. ilir. Primorje) oskrboval obč. poti ter spodkopal ves dose-dajni sistem v tej zadevi; on naročuje sicer svojim podžupanom, da posamna dela v občini opravljajo, kjer pa gospodar kréme v tednu obiskuje in v nedeljo se svojimi hlapeci kvarta, njega hlapeci tudi v tednu ne bodo delali, polegali bodo in vsa kmetija nastopi rakovo pot. Tako je tudi v občini, ako župan otreša na podžupane; ker nema potrebne enerzije, tudi je pri podžupanih njegov ukaz ne najde.

Opazovalec.

Z leve strani Lijaka 12. oktobra [Iz. dop.] Čeprav so naši predniki mnogo dobrega učinili, vendar kar se tiče cest, gradili so je večkrat tja v endan, reklo bi se lahko, kakor je nanese, brezi zrelega premislika in mnogokrat brez uporabe tega, kar se jim je blizu ponujalo samo ob sebi v dalekosežni prid. Lahko tudi, da se je i v tem obziru tu pa tam vtikala sebičnost kacij posameznikov. Te-

da naj začnem. Ali res ni nobenega uda društva zoper mučenje živali v teh krajih ali sploh čutečega človeka, kateri bi kot očigled se usmilil grozno trpinčentih konj in vol, ki z vso drago pripravo stokajo po vrsičinskem potu, z gobci skoro do tal, z grozno napetimi sprednjimi nogami, in vendar jim pri vsem naporu še grozovinsk bič mesarskih voznikov po hrbtu poka? Ali ni človeka, pravim, kateri bi se, ako bi le hotel, vsak dan videl na ajšovskem strmcu, to je na cesti, ki te po divne planjavi „Lijak“ imenovanej privede v klanec, znebil vseh predsodkov in peró prijel, da enkrat resnica prodere? Saj je, poreče kdo: Uboga živina ne bo več trpela, vozniki ne bodo več kleli, sebični priprezniki ne več se v pest smijali, živinoljub ne bo več nevoljen: Lej slavna vlada je vendar enkrat izpregledala; strmec hoče odpraviti. Kdo ne bode vladi hvale dolžan? Jaz z svojega trdnega, nesebičnega, ubogemu živalstvu, državi in vsem ugajajočega stališča moram izreči, da se nekateri zelo motijo, ne zelo, ampak saj potomcem v smeh, ker se trudijo za to, da se na istem mestu napravijo „rajde“ zikzak cesta. (In to samo zaradi nekaterih hiš). Rajde-zikzak bi bile saj dvakrat tako dolge po naravnej dolžini, nego bi bila pot, speljana položno, po ravnem mej drevjem, travniki. Iz stališča, katero je neovrgljivo resnično, po naravi dano, samo se ponujajoče. Čuteč dopisnik je dejal v 34. br. Soče to-le: „Nujno potrebno je pred vsem, da se cestna črta „čez hribe“ preloži za vselej v dolino, in da se ovinki in rajde popusté.“

Kazalo bi sedanjo cesarsko cesto tako-le speljati. Ko prideš iz Gorice in imaš za seboj Bajto, na levi strani v Panovci pa čuvajevo hišo, pelji se dalje po sedanjej cesti mimo brda, dokler ne prideš do doline, ki je za njim. **Noter v to dolino in po njej je treba speljati cesto skozi ustje omenjenega brda in nasprotnega dol do Murenčiča pod Pamocon na Ajšovci.** — Ta dopisnik, kdor si bodi, razvil je načrt, kateremu ni treba poja-snila, ker ga narava sama ponuja. Kratkoča. položnost, zavetje v vetrnej dobi, lep dober svet, odprava grozovine, če tudi „prerajdane“ grbe ajsovske, ki je že ubogej živini in morda tudi ljudem pot in solze iztisnola po dnevi in še več po noči, ko voznik kolne, da je groza, marsikdaj obupajoč, da spelje teški svoj voz z vso pripravo vred blizu vrha tega za vožnje stršanskega „hriba“; državno gospodarstvo, ki mora biti racionalno in ne služéče posamnim osebam, ampak plačujočej vesoljnosti: vse to in še veliko družega govori zoper tako imenovane „rajde“ (zikzak) na navedenem strmci, katera naprava bi bila le podvojena dolgost in — Bog ve kolikera nevarščina na ostrih, ker neizogibljivih ovinkih. Iznajdba „rajda“ je dobra, kjer ni družega pomočka, in tudi tistod bi se voznik, sosebno po noči, raji po drugej cesti premikal, nego po vsiljenih „rajdah“. Objektivni inženjerji naj pregledajo to nasvetovano črto, ker vemo, da je vladi do resnice.

Kar omenjeni dopisnik v 34. br. letošnje „Soče“ priporoča, to je cesarskega podpisa vredno, kakor pri razdelitvi obč. zemljišč.

Sploh smo mi goriški Slovenci v „cestoslovji“ naklonjeni necemu mečkanju. Danes zamoleim zglede, toda čas bo velel, in marsikaj, kar ni še znano, pride na svitlo.

Držeč se samo gorenjega načrta, ki je tako jasen, da se čudim našim prednikom, ki so se raji „po hribih“ nego po lepej dolini v čarobni „Lijak“ vozili: prosim g. držav. posl. dr. Tonklija, kateri je za svoj domovinski „kot“ toliko tisočev iztisnol državi, da v zmislu tega dopisa kaj poskrbi. Strani z — mečkanjem, resnica proderi!

x-y.

Domače vesti.

Cesarjev dar. „Corr. di Gor.“ javlja, da je cesar podaril pomorski kopelji za bolnike v Gradu 6000 gl. iz dobička XXV. državne loterije za dobrotne svrhe.

Imenovanja. Naslovni dvorni svetnik g. dr. Anton Verdin, finančni prokurator v Trstu je imenovan svetnikom pri upravnem sodišču. Nadalje je imenovalo c. kr. primorsko finančno ravnateljstvo: oficijalom pri c. kr. glavnem carinskem uradu v Trstu g. Artura Rismondo in kontrolorjem pri gl. car. uradu v Pulju gosp. Julija Oswald.

Načelnikom postaje južne železnice v Trstu je bil imenovan g. Miroslav Mahorčič. Čestitamo.

Politično društvo „Edinost“. Predsedništvo tega društva poziva za jutri dno 6. novembra vse odbornike in namestnike k rednej odborevej seji, koja bode v prostorih delal. podpornega društva (ulica Molin piccolo št. 1. I. nadstr.) točno ob 10 uri d. p. Dnevni red je ta-le: 1. Pogovor radi društvenega lista „Edinost“. 2. Posvetovanje gledé prihodnjega občnega zbora.

Ker ste obe točki jako važni, prosimo dotične gospode, da se seje gotovo udeležé.

Ruski konzulat v Trstu. „W. Allg. Ztg.“ poroča, da je predložila ruska vlada nastopnikom umršega ruskega konzula v Trstu, g. Maleina, nečaka ministra Giersa, koji se je pred kratkim časom še-le obrnol na diplomatsko pot. Ruski poslanec na dunajskem dvoru, knez Lobanov, uže je vprašal pri naši vladi, ako ni protivna tej kandidaturi. Odgovora še ne vemo.

Nikar v Ameriko! Vestima, koje smo priobčili v našem listu, dodaja „Soča“ to-le pismo, katero je pisal nek v Ameriki živeči Kranjec: „Rad bi bil Vam, dragi rojaki, že zdavnej povedal razmere tukaj v Ameriki, toda nisem znal, po kateri poti. Zdaj pa Vam prav ob kratkem naznam tukajšno življenje, ker vidim, koliko jih pride v to „blaženo“ Ameriko, katera pa tudi ni nič družega, nego solzna dolina.“

Mnogo ljudi obojega spola prihaja sem svojo srečo iskat, najde pa le, žalibog, svojo največjo nesrečo. Mnogo jih je, ki bi se radi zopet nazaj vrnili v ljubo domovino, pa ne morejo — nimajo denarja — pa tudi ne zaslužka; in še več je takih, ki bi radi le za hrano delali, samo da bi se priživili, pa ne dobijo dela — lakote mrejo. In če delajo — Bog se usmili! — trpijo, ko črna živina, brez človeškega usmiljenja, brez usacega sladkega upanja do boljšega stanja.

Kako se mi tedaj pač smilite, dragi rojaki, ko Vas vidim prihajati v takem številu simkaj v siromaštvo, ko Vam doma na dobri in gotovi zemlji živeč raste, pa zapusite svojo družino, in vse kar je Vam draga, samo da bi v Ameriko prišli. Kako nespametno je za siromake, ki silijo v Ameriko, ter svojih bornih, krvavozaslužnih, značiti celo na posodo vzetih dve sto goldinarjev za pot porabijo, doma revščino zapustijo, tukaj pa še trikrat več siromaštvo najdejo! Kdor pride v Ameriko, pač ve, kako resničen je pregovor, ki pravi: „Ljub je le doma, kdor ga ima in prav ravna“!

Obranite si tedaj to svarilo našega rojaka v spominu in ne hodite v Ameriko!

Poziv. Vsi gospodje, kateri koli se zanimajo za osnovev „Slovenskega zabavnega društva“, odnosno kluba v Trstu, se uljudno vabijo, da se snidejo k prijateljskem pogovoru jutri v nedeljo, 6. t. m. ob 5 uri pp. v prostorih delalskega podpornega društva. (Ulica Molin piccolo št. 1. I. nadstr.) Posvetovanja se morejo udeležiti tudi oni gospodje, koji niso članovi nobenega slovenskega društva v Trstu.

Tržaške novosti.

Praznik Sv. Justa, tržaškega patrona se je obhajal 2. t. m. slovesno sv. mašo v stolnej cerkvi. Isto se udeležili zastopniki oblasti in brezbrojno občinstvo, veteransko društvo s zastavo itd. Popoldne pa se je ljudstvo veselilo po raznih gostilnah, kakor je to uže stara navada ob „žegnjanju“. Okolice je zbog slabega vremena malo meščanov obiskalo.

V rni h duš dan je bilo še vedno slabo vreme. K ljubu temu prišlo je zopet brezkončno število ljudstva obiskat svoje zamrle drage. Na Dolenčevem in na Dobrilevem grobu smo videli krasne vence, koje so položili rodoljubi na rani grob narodnih boriteljev.

Nezgode. Težak Franjo Fabrin, stanujoč na Kolonji št. 40 je padel večeraj na stopnicah, ko je nosil led iz kleti gosp. Judtmanna. Pobil se je jako hudo ter so ga odnesli na njegovo stanovanje.

Statistika umrlih. Od 23. do 30. p. m. je umrlo v Trstu 71 o eb in sicer 40 možkega in 31 ženskega spola. Po starosti je bilo: 16 do 1., 17 do 5., 10 do 20., 2 do 30., 2 do 40., 13 do 60., 8 do 80. leta in 3 čez 80 let. V prošlem letu je umrlo v istem času 43 oseb več.

Sodnijsko. Anton Schafegger, natakari iz Koroške in Avgust Faganelli, mešetar iz Gorice sta vdobila radi hudodelstva telesnega poškodovanja prvi 4 mesece in drugi 3 tedne ječe. — Služabnica Marija Bremao, 16letno dekle, rodod iz Buenos-Ayres je bila obsojena radi tatvine na 6 mesečno ječo.

Skalovje se je odvalilo mej Ročem in Lupoglavu na železnišno progo vsled dolgotrajnega dežja. Vlak iz Herpelj se je radi tega 3 ure zakaznol.

Nova pošta spojena z brzovajnim uradom se je odprla 1. t. m. v Medvodah na Kranjskem.

Nova postaja za ogledovanje živine določena je na Rudolfovem kolodvoru v Ljubljani. Za govejo živino nad 1. letom staro plačevalo se bo po 10 kr., za teleta pod jednim letom, za ovce in koze pa 3 kr. od glave.

Sadarska in poljedelska šola v Grmu pri Rudolfovem je sklenola 29. okt. šolsko leto. Učenci so vrlo dobro odgovarjali. Dolenjem je šola jako koristna. Naj bi se vendar bolj zanimali zanjo, kakor doslej, ko je prišel k denašnji skušnji samo eden kmetovalec.

Iz Doline pri Trstu se nam poroča: Marsikaj ste že tu iz našega krasnega „brega“ slišali, večinoma le novosti, ki se nikakor ne morejo primerjati tej, kojo pričemo z šestim dnem tega meseca. — S tem dnevom bomo tudi Dolinčani tako srečni, kakor so bile že nekoje vasi okrog, ko so je oč. misijonarji z svojim pohodom počestili. Tudi nam se je ponudila prilika dobiti enkrat verske boritelje v našo sredo. — Z radostnim srcem jih pričakujemo, in tudi tebe, dragi bralce, vabimo, da se udeležiš naše sreče in poslušaj blagodejne nauke in mile glasove, ki bodo več dni hapajali naša verna srca.

Pridi in udeleži se, saj take prilike nimaš vsak dan!

Iz Planine na Notranjskem pišejo „Sl. Nar.“ V prvi polovici meseca oktobra palo je po notranjih višinah nenavadno veliko snega. Zadnjih dni južno vreme in neprestani dež raztopila sta snežno odejo tako hitro, da so vse naše kotline preplavljene. Pivka preplavila je deloma ravino, reka Unec pri Planini pa ima toliko vode, da je v kratkem pričakovati povodnji. V Čérkniškem jezeru narastla je voda nad pol metra, Loška Dolina je pod vodo. Vsi potoki, vse reke so polne vode, dežuje pa neprestano. Preteklo noč (2. t. m.) je nekolikokrat gromelo in bliskalo se. Stari ljudje pravijo, da je to znamenje zgodnjega snega.

Letina po Dolenjskem je bila letos taka-le: Zimska setev se je obnesla prav dobro. Detelje je bilo pri prvi košnji obilo, tudi sena dosta; druga in tretja košnja je bila zavoljo suše slaba. Zavoljo suše je trpelo tudi korenstvo. Izmed sadja je bilo največ breskev in marelic, češpelj precej, hrušek manj; jabelk malo. Vina je veliko in še kaj dobrega.

O didakofonu javim slavnemu občinstvu, da sem dobil že nekoliko naročil. Število naročnikov pa je še premajhno, da bi se mogel spustiti v delo, koje tirja velikih stroškov in žrtev. Prosim tedaj p. n. rodoljube, osobito svoje kolege, pevske zbornice, pevce, stariše, koji žele, da bi se njih otroci vežbali v glasbi, — naj bi blagovolili z naročili podpirati me v težavnem podjetju, ter tako omogočiti več razširjanje naše krasne pesni.

Marsikateri dvomi o vspehu didakofona. Res, skoraj neverjetno je, da se more na njem tako hitro svirati in peti. Skušnja je pa vendar to potrdila, izgledov je dovolj.

Ko bi instrument ne odgovarjal namenu, popisanemu v „Sl. Nar.“ št. 216—218 in v „Edinosti“, št. 79—80. t. l., tedaj ga vzamem nazaj.

Didaktofon, v podobi harmonija na 4 okt. stane 48 gl., prav tak na 3 okt. stane 35 gl., tudi na 3 okt. pa v podobi šatulja stane 25 gl. Slednji zadoščuje za petje.

Da se instrument lažje razširi, plačuje se lahko tudi v obrokih.

Vsem onim tedaj, kojim je draga glasba na srci, toplo se za naročbo priporočam.

Naročila sprejemam v Škrbini, pošta Komen, Primorsko.

Vsem odl. štovanjem. **Alojzij Luznik** učitelj.

RAZNE VESTI.

„Silotvor“. Poročali smo, da je izumil ruski inženir Rückteschell novo tvarino, koja mnogostroko prekosi navadni smodnik. Iz Peterburga sedaj javljajo, da je poznati Krupp ponudil izumitelju dva milijona mark, ako mu proda tajnost iznajdbe. Inženir je ponudbo odbil ter izjavil, da je isto že nekej vladi prodal.

Nov list, katerega bo glavna naloga, da se francosko občinstvo seznanji z istinitimi narodnostnimi in političnimi razmerami Slovanov, osobito avstrijsko-ogerske države, prične izhajati v Parizu ta mesec.

Prodor pod Nilom. Iz Aleksandrije pišejo, da je sklenola egiptska vlada zvezati mesto Kairo z predmestjem Bulak

na drugem obrežju reke Nila z prodorom, koji bi se imel napraviti pod reko od enega obrežja do drugoga. Srečni Egipčani, da nemajo važnejših skrbi!

Razstava v Benetkah je bila zaključena dne 31. p. m. Vspeli je jako žalosten, kajti mesto je izgubilo 200.000 fr.

Kanal skoz ožino Panama se odpre dne 3. februarja 1890. Lesseps je izjavil v zadnej seji znanstvene akademije v Parizu, da dela do te dobe sicer ne bodo popolnoma izvršena, vendar pa bo 20 ladiji moglo vsak dan preploviti novi kanal.

Nova zelenjava. V Belgiji in severnej Francozkej se prodaja nova vrst zelenjave, koje imenuje sloveči botanik Aug. Publieur „Crosne“. Dotična rastlina je bila vpeljana leta 1882. iz Japonskega, ter v Evropi tako izvrstno napreduje, da bi mogla krompir skoraj popolnoma spodrinoti. Zelenjava je jako ukusna, raste na vsakem zemljišču in glavna stvar je, da jo ni treba prav nič gojiti. Škoda je samo, da se ne drži dolgo časa, temveč mora se porabiti takoj po dokončanji žetvi meseca novembra.

Koliko potroši Paris za šole. Svetovno mesto Pariz potroši na leto 24 milijonov frankov za ljudsko izobražbo. 14 milijonov te svote znašajo učiteljske plače in popravila šolskih poslopij. Od ostalih 10 milijonov dobé šolske kuhinje 500.000 frankov. V teh kuhinjah dobivajo otroci zastonj ali pa proti mali odškodnini opoludne juhe in mesa. 2.200.000 frankov dobé male šole (zabavišča) 500.000 frankov dobé večerne šole za poučenje odraslih in 300.000 fr. pevske šole. Za šolska darila odpađe 145.000 fr., za zdravniško nadzovanje šol 100.000 fr., upravniški in nadzorniški troški pa znašajo 200.000 fr. Za risanje in za nekatere risarske šole se potroši 140.000 frank., 6 višjih ljudskih šol, ki bi se dale primerjati realkam in meščanskim šolam stane 1.450.000 fr., a višja dekliska šola stane 160.000 fr. Lycee vzdržuje država in prida mesto le 225.000 fr. za nekatere stolice; pri vsem tem vzdržuje pa mesto tudi vlastno gimnazijo, tako zvano „College“, ki stane na leto redoma 1.000.000 fr. Na velikej šoli vzdržuje mesto tudi stolico za zgodovino revolucije. Sploh pa mesto za različne stolice na velikoškolskih fakultetah potroši še posebe 260.000 fr. Mestna darila različnim društvom in zavodom, ki pospešujejo pouk in vzgojo, znašajo na leto 1.300.000 fr. Mesto vzdržuje tudi več strokovnih šol; tako stane šola rokodelskih učencev 150.000 fr., mizarska šola 100.000 fr., šola za obrtniško fiziko in kemijo 250.000 fr. Pet dekliskih obrtnih šol povzroči na leto 400.000 fr. Pri ogromnih teh troških teh troških pa svetovno mesto Paris še vedno misli na to, da pomnoži število šol za strokovno in obrtniško izobražbo svojih prebivalcev.

(„Popotnik“)

Poslano. *)

Prosim, da mi odprete nekoliko vrst v cenjenem listu Edinosti, da odgovorim gosp. dopisniku iz Buzeščine od 18. oktobra t. l. št. 80.

Gosp. dopisnik Edinosti mi je prav dobro znan, to Vam je prav prevejanec, kateri gotovo ne misli toliko kraškemu ljudstvu dobro, kakor se na početku hvali. Njegova dela so čisto nasprotna njegovemu pisanju, in če hoče podpisati svoje ime in očitovati, gosp. urednik, jaz sem čisto pripraven svojo trditev dokazati pred vsem svetom. Kar ne bodem mogel zdaj, to Vam pa resnično zagotavljam, da bodem, če hočete vso knjigo napisem o njegovem životu. Hud protivnik je poštenega duhovstva, če prem so ga duhovniki odgovorili in tudi marsikateri potem še nahranili. Tukaj v tem dopisu mu je zakrita hudobština proti duhovnikom, posebno pa gosp. urednik, Vam poročam, proti mojej osebi, katera še je le tolika i toliko česti vredna, da se ne bode mazala s tem prevejanecem.

Počenja svojo hvalo, kako za koristno stvar je omočil svoje pero in navaja, koliko so potrebne šole, posebno na Krasu; temu se prav nič ne protivim, ko sem toliko jaz morebiti ljubitelj šole, če ne več ko gosp. dopisnik. To sem tudi pokazal, ko sem se brigal, da občina kupi v Lanišču hišo za še eno drugo šolo. Gospod dopisnik govori najprej, da je šola še več potrebna ko cerkev. — To mi veliko briganja zadaja, ko pa dobro poznam današnje šolstvo pojedinih šol in tudi še se malo razumem tudi o pedagogiji, in to mi g. nadučitelj v Lovrani, g. Grosman po-

*) Za stvari pod tem naslovom je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu postava veleva.

svedoči, ko sem jaz jedini izvrstno rešil za njegovo osobo pedagogična prašanja, in tudi bivši nadzornik g. Šterk, sedaj kanonik, tudi to potrdi, ko je poznal moj karakter pisanja in tudi še danes pokažem od tistega prepis.

Navaja nadalje gosp. dopisnik, da vsa Čičarija broji do 5000 duš. Gosp. dopisnik malo in premalo zna brojiti Čičarijo. Samo župa Laniška broji do 4000 in več duš, a kde so druge? Dobro bi ga podučili, da prebroji tudi ostale! Govori, da je enorazredna šola; kde je bil poprej, ko ni bilo niti enorazredne šole? Kdo je temu kriv? Duhovniki?! O ubog človek — ta sami so se mučili za šolo. Govori, da od 430 moških in ženskih otrok, godnih za šolo, samo do 170 moških učencev pohaja šolo. Bodimo pravedni, gosp. dopisnik, še toliko ne, Vam je vsak dan prazna šola. To ste krivi Vi, g. učitelj, in nekrivite ubogih ljudi (N. B. še Vam ob tem kaj več zgodnega povemo). Govori gosp. dopisnik, da je omenil samo šest sel, katera pošiljajo otroke v šolo, in da še je sedem sel, katera ne pošiljajo v šolo otrok. Med temi seli gosp. dopisnik še imenuje tudi druga sela, katera nespada v to župo, (ali faro), kako je dober — govorimo pravično, da njegov dopis je samo napuh in tudi sama hvaležnost, dober odvjetnik Krasa na papiru. Mi vsi Slovenci in Hrvatje smo toliko zavzeti za šolstvo, kolikor g. dopisnik, in še več. Zakaj on vsak dan govori, da noče učitelj biti in tudi najbližnji rojak mu je poročal pred menoj in tudi materam, da pusti učiteljsko službo. To nam se nekako zdi farizejski.

Gospod dopisnik govori tudi, da bi druga polovica Čičarije rada pošiljala v šolo otroke, ko bi mogla, in tudi trdi, da so činom pokazali, in da bi poslopje zidali, da bi dobili ukaz od oblasti. Gosp. dopisnik mi dopusti, da je veliki šarlatan, on imade kraške svoje ideje in Čičev nepozna. Gospod dopisnik zna, da je hodil samo za vreme izborov v selo Klenovščak v četrtkih in nedeljah, da tam podučuje otroke iz tistih vasi. On tega povelja ni imel, žalostno, da nezna zakona, kako vsak učitelj v nedeljnih dneh imade otroke popeljati v cerkev in tudi paziti na iste. On tega ni učinil, in tudi otrok ko 5—6 imel ni, pa še tiste brez vsakega uspeha, ker je samo za pitje šel tja, raji je pustil mašo in vse in je odšel, ne otrok učiti, ampak ljudi motiti, in pri tem je pokazal zadnje neharstvo za cerkev in vero.

Gospod učitelj v Lanišču še enkrat otrok v cerkev pripeljal ni, to tudi vsi kmetje potrdé. Ko mu je pa malo stalo za cerkev, za to je prav brzo našel tudi izgovor, da gre podučavati privatno otroke v Klenovščak. Kako je ta poduka šla, to vemo tudi vsi in tudi kmetje povedujo, po kaj je gosp. učitelj tja hodil. To pa posebno oznamim gosp. učitelju, in tudi gosp. nadzorniku in okrajnemu glavarstvu v Kopru. Gosp. dopisnik govori, da otroci vzrasto kakor divja drevesa v gozdu, ker učilnic ni. Jaz pa poročam gosp. dopisniku, da so še boljši otroci v tistih selih ko pa v Lanišču spričam tistih naslovov, ko g. dopisnik govori. Meni se zdi, da gosp. sadašnji učitelj še nikomu ni dal dobrega zgleda v Lanišču, a bogme tudi ni v Roču, če prem ga je nek gospod v „Naši Slogi“ tako povzdigoval. On je tudi tam postavil spomin svojega ponašanja, ker je tudi tam gosp. duhovnikom ostavil lep spomin, Bog mu plačaj.

Govori gosp. dopisnik tudi, da je že pred več let bila ustanovljena v Brestu kuracija in še danas ni kurata. Nepozvanega gosta in odvetnika za Brest še nismo pozvali, in tudi takovega niti jaz ne poznam, ker sem župnik Bresta in vsega po delu, ali brez plače, če prem gosp. dopisnik skrito poročuje, da pobiram debelo plačo, zato nemaram za kaplana! Jaz sovetujem gosp. dopisniku, da se potruži na visoko namestništvo, da se mu pové, koliko sem plače prijel za ta namen?! Govori, da kuracijo opravlja duhovništvo iz Lanišč, in ker je navlaš čaplan za one vasi. Prav imate gospod, a priori, sed a posteriori nemate prav. Nekdaj sta bila dva kaplana, eden je bil kooperator v Lanišču, in drugi excursor za zunanja sela. Ta čas je bil za maše in kršč. nauk en kaplan za tista sela pod nadzorništvom župnika. Po tem ko je bil en kooperator, bil je samo za pomočnika župniku.

(Konec prih.)

Tržno poročilo.

Prodaje v pravem pomenu besede je bilo jako malo. Vzrok temu so bili menda prazniki. Posebno velja rečeno o kavi, koja ima jako malo prometa ter uže so začele cene padati. Rio f. 106—108; Santos f. 105—115 vs. kv. Druhih vrst se ni prodalo. V zalogi je 66.000 kv. Iz inozemstva se je pripeljalo okolo 14.000 vrcé.

Slakor. Trden vsled uže v zadnjem poročilu navedenih uzrokov. Prodaje malo. Avstr. zmljeti f. 19

Bombaž. Stalen; tudi se je nekoliko podražil. Prodalo pa se ni skoraj nič ker istega iz Lyante ni prav nič več v skladiščih.

Žito. Prodaja mrtva. V zalogi 1085 kv. pšenice, 4324 kv. koruze, 2266 kv. ovsa in 800 kv. rži.

Južno vočje prav tako malo iskano. Limoni po f. 4—6.25 vs. zabo, lige kalam po f. 11 do 13 vs. kv.; rozine cizme po f. 17—19; korinte f. 24; sultanine f. 27—40.

Olje. Prodalo se je nekoliko olja iz oljk po nepremenjeni cení (f. 37 vs. kv.) Po družih vrstih ni prašanja.

Riž. Cene stalne, prodaje nič.

Slama in seno. Cene kakor zadnjič.

Boreno poročilo.

V preteklem t. dnu se je tendenca krepko držala posebno kar se tiče rente in kreditnih deln. Tudi devize in valute so nekoliko trdnje.

Poslano.

Kwizda-ja fluid proti kostobolu.

G. Fran Iv. Kwizda, c. kr. avstr. i kr. rumunski dvorski dobavitelj n okrajni lekarničar v Kornenburgu.

Posebno me veseli Vam poročati, da so silne bolečine, koje sem trpel, uže po kratkej vporabi izvrstnega Vašega fluida za kostobol ne samo odjenjale, temveč popolnoma prenehale.

Primoran sem tedaj Vam izreči mojo najtoplejšo zahvalo ter izpolnujem samo prijetno dolžnost, ako nepogresljiv Kwizdajev fluid proti kostobolu priporočam po lastnej izkušnji vsim bolnikom na kostobolu kot najsigurnejše sredstvo.

Ponavilje svojo zahvalo ostajem s posebnim spoštovanjem Vaš

Viljem Ullmann, I.

Ruprechtstiege 1.

Na Dunaju, 7. decembra 1886.

Kwizda-ja fluid proti kostobolu dobi se pristen v vsih lekarnah.

Glavno skladišče: Kreisapothekes Kornenburg.

OPAZKA. Kdor kupuje ta preparat, naj zahteva vedno „Kwizda-ja fluid proti kostobolu“ i naj pazi, da je na vsakej steklenici i na vsakem kartonu odtisnjena tu zraven stoječa znamka. (24)

Jakob Klemenc,

trgovec 6—6

Via Sant' Antonio

ima v svojej zalogi volnenega blaga za žensko in moško obleko. Vedno se nahaja v velikej množini izborne kotonine, baržuna, trikotov, platna in flanele v raznih barvah. Dobivajo se bela zagrinjala vsake vrste in velikosti. Postreči more z najlepšimi namiznimi prtii, volnenimi robci, pledi in drugimi ženskimi ogrinjali. — V obilnej meri dobé se za gospé vsaktere preproge in lišpa za plese in ženitve. Moja prodajalnica je vedno preskrbena z najmodernejšim blagom in pripravami za gospe itd. — Blago je vedno novo in ne staro zaležano. Vsako naročilo na deželi (po obrazcih ali muštrih) se izvrši hitro in točno, ter lahko nekatere vrsti blaga brez daca na deželo pošlje. Svinlato blago ima vedno najnovejšega izdelka; svinlate trakove vsake velikosti za plese, ali za nagrobne vence, kakor zlate in srebrne franže dobivajo se na izbor. Za domača društva je preskrbel trobojne svinlate trakove razne velikosti. Za obilno naročbo priporočam se vsem p. n. domačinom, da ga pogostoma z naročili počeste.

ŽELODČEVA ESENCA

lekarnja Piccoli-ja
v Ljubljani

Ta esenca, ki se nareja po nekem receptu gospoda dr. E. viteza Stückla, c. kr. vladinega svetovalca in deželno-sanitnega poročevalca za Kranjsko, je takozvana „Tinctura Rhei composita“, katera ozdravlja vse želodčeve in trebušne bolezni, odpravlja telesno zaprtje, zlato žilo t. t. d. (glej navod, ki je vsakej steklenici pridejan) — Izdelovatelj pošilja jo v zaboječkih po 12 steklenic po gl. 1.36 po poštnem povzetju. Poštnino trpe p. t. naročniki. — Ta steklenice prodaja po 15 kr. eno, večina lekarn na Kranjskem, Štirskem, Koroskem, v Trstu, na Primorskem, v Istri, Dalmaciji in v Tirolih. 44—50

V Trstu: Blaschetto, Ponte Rosso; Ed. pl. Leutemburg, Giardin Publico; G. pl. Leutemburg, Piazza S. Giovanni; Foraboschi, lekarna „al Camello“, Corso; Picciola, Piazza Barriera Vecchia; Pozzetto, Palazzo del Lloyd; Praxmarer, Palazzo Municipale; Prendini, Palazzo Modello; Ravasini, Piazza della Stazione; Rovis, Piazza della Legua; Saravali, za magistratom; Serravallo, Piazza Cavana; Suttina, lekarna „Liprandi“, Piazza della Dogana; Udovichi, Via Farneto; Xicovich, Via S. Nicolò; Zanetti, Via Nuova.

SLOVENSKI
„ŠALJIVI KOLEDAR“
 za leto 1888
 bogato ilustrovan
 izšel je v tiskarni Dolenc in se prodaja v Trstu
 po 40 nvč. komad.
 Razpošilja se pa po pošti in prodaja v Gorici
 po 45 nvč.

Dobiva se v vsih knjižarnah 13. nakladi, ravno izšla medic. svetovalca
Dr. MÜLLER-JA
 najnovejšo delo o slabosti, oslabeledih živec, o nastopkih mladostnih pregreškov itd.
 Pošilja se tajno za 60 nv. v pošt. markah
KAROL KREIKENBAUM
 9 Braunschweig. 52-38

KLINIKA za spolne in želodčne bolezni, nastope okuženja i oslubenja možke slabosti, polucije, žgečo vodo, močenje postelje, puščanje krvi, zabiranje v. de, in za vse bolezni mehurja, droba in živec. Tudi pisмено po najnovejšem znanstvenem postopku, anju z neškodljivimi sredstvi.
 C. Streetzel,
 specialni zdravnik Lindan am Badenase

Proti mrazu i mokroti
 so novo-izumljene, pletene, tople, jako trpežne in lepo barvane 3-1
TIGER-OBLEKE za gospode
 po f. 2.— vsaka obleka
 katera obstoji iz par hlač in jopice ter ima taka obleka te lastnosti:
 1. Priležnost na vsako truplo. 2. Pridržuje enormno toploto. 3. Prihrani težko površno obleko. 4. Je po ceni in trpežna.
 Kdor ima tako obleko, je zavarovan proti mrazu. Pošilja proti poštne povzetju
J. H. RABINOWICZ,
 Wien, III. Hintere Zollamtstrasse 9, Wien.

BRNSKO
sukno in volneni izdelki
 Kdor se hoče oblačiti po šegi i cenó, naj piše po uzorce na Tuch-Fabriks-Lager
Friedrich Brunner & Brunn.
 op. Jako bogati uzorci za gg. krojače nefrankirani; kar se komu nedopade, se zamenja. 13-18

PRI JULIJU GRIMMU
 dežnikar, Barriera Vecchia 18
 je zelo bogata zaloga dežnikov za gospe in gospode za jako nizke cene. — Denžiki iz bonbaža od 90 novč. naprej. Dežniki iz volne in satina od f. 1.40. naprej. Dežniki židani od f. 2.50. naprej.
 Mali dežniki za otroke od 25 novč. naprej. Sprejemajo se vsakovrstni popravki za jako nizke cene. 16-104

Nič več kašlja!
 Prsni čaj
 napravljen po lekarničarju
G. B. ROVIS
 v Trstu, Corso 47
 ozdravi vsak kašelj. Še tako trdovratni, kakor to spričujejo mnoga naročila, spričevala in zahvale, ki dobajajo od vseh strani in pa uspehi prvih tuk zdravnikov. Ta čaj je sestavljen iz samih rastlin in čisti kri; ima dober okus in velja en zavoz za 8 dni 60 n.
 Omenjena lekarna izdeluje tudi pila za orestenje života in proti madrona iz oka neke posebne rastline, katerih uspeh je velik, posebno pri zaprtim truplu, želodčnih boleznih itd. in se lahko uživajo o vsakem času brez obzira na dijetno. Ena škatlja velja 30 sold.
 Plašter in tud tinktura proti kurjim očesom in debeleji koži — cena 3 plaštrov za kurja očesa 20 soldov — Ena steklenica tinkture 40 soldov.
 Edina zaloga v Trstu v lekarni **ROVIS,** v Gorici v lekarni Cristofolletti in Pontoni, v Ajlovščini v lekarni Gullielmo. 3-10
 V tej lekarni govori se tudi slovenski.

Ljubljanski Zvon.
 Gld. 4.60.
 Gld. 2.30. -- Gld. 1.15.

Proti hemoroidam!
 Kdor hoče čuvati svoje zdravje, naj rabi prave
MENIŠKE KROGLJICE
 (Pillole dei Frati.)
 kri čisteče ni proti hemoroidam, koje izdeluje P. Fonda farmacista v Piranu
 Prepotrebne za vsakega, kateri trpi na hemoroidah, zabasanju, breztečnosti, glavobolji, ter sploh veliko sedi, one čistijo kri in dober vspeh potrjujejo zasebna in zdravniška spričevala, koja so priložena z podukom za porabo vsake škatlice v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku.
 Prodajajo se po 20 nvč škatljica v vsih lekarnah Trsta, Reke, kakor tudi Istre, Dalmacije, Goriškega in Trenta. 34-54

Ustanovljeno 1747.
 C. kr. dvorni zvonar
Albert Samassa
 fabrikant strojev i gasilnega orodja v Ljubljani.
 Ubrani zvonovi z upravo. Vse vrste gasilnice, izvrstne sestave za občine, za gasilna društva v mestih in na kmetih. Hidrofori, vojovi za vodo, izvrstne škropilnice, kakor drugo orodje in pripomočki zoper požare. 12-11
 Cerkevne svečnice in druge priprave iz bronza. — Sesalke in orodje za vodovode.
 Sesalke za vodnjake, za vinske i pivne sode in kadi, za drozganje, gnojnice, podzemeljske namene, ročna in strojna dela. Dalje: kovinsko blago, cevi iz litega i kovanege železa s pritekline, melhovi iz konopnine in gumija itd. po najnižjih cenah. Občine in gasilna društva plačujejo lahko na obroke.
 20 svetinj.

BRNSKO SUKNO
 jesensko in zimsko sezono
 nadvladuje kar se tice finosti i interpežnosti vsaki slikci fabrikat, pošilje proti poštne povzetju skladišče sukna
SIEGEL — IMHOF
 Brno (Brünn).
 I kupon sukna za obleke
 Mr. 310 iz fine volne f. 4.80
 Mr. 310 iz jako fine volne " 1.75
 Mr. 310 iz posibne fine volne " 10.50
 I kupon sukna za črno obleko
 Mr. 925 blaga črnega f. 4.80
 Mr. 925 jako fine volne f. 7.50
 Mr. 925 jako fine volne f. 7.50
 Vsaki kupon sadostuje za kompletno mesko obleko (hlače, prsljak in sukajo).
 Sukno za zimsko suknoje
 Mr. 2 Boy fino f. 4.80
 Mr. 2 Boy jako fino f. 6.—
 Mr. 2 Palmerston fino f. 7.50
 Mr. 2 Palmerston J. fino f. 9.50
 Mr. 175 Loden an f. 4.50
 Mr. 175 levske sukaj f. 4.50
 Sukno iz češljane volne, Tuffel, sukaja za detovne kabanice za gospe in vsako vrstno sukno po jako nizke ceni.
 Uzore zastonj in franko. 20-8

Ozdravljenje plučnih bolezni
 Tuberkuloze, (sušice, jetiko), naduhe, zaprte snpe), kroničnega bromhijalnega katara lid po plinovi
EXHALACIJI
 (po rektalne injekciji).
 Najneverjetniji, skoraj nedoegljivi idejal zdravnikov je z ovim postopanjem popolnoma dosežen! Ob osupljivih, nepogrešljivih vspehah govoré najjasnejše sledeča pisma slavnih profesorjev, koja navedemo v kratkem, toda kolikor mogoče z lastnimi besedami, in koja so bila tudi potrjena po zdravniških listih tu- in inozemstva:
 Prof. dr. Bergson. Po tridnevnej plinovej exhalaciji po r-ktalne injekciji, izdatno pojevanje kašlja in izvzrka, potem popolno prenehanje, — mrzlica, pot in hričavost je posve izginoala. — Truplo se redi vsaki teden za 1/2. — 1 K. Ravno tako brzo ozdravljenje tudi pri starej, celo pri miliarnej tuberkulozi. — Bolnik se ozdravi ter more tudi najtežji posel zopet opravljati.
 Prof. Dr. Cornil. Pri nadihu se more pol ure po plinovej exhalaciji laglje soesti. — Ako se exhalacija dalj rabi, se naduha ne povrne več. Zoper šnuici in nadihi je plinova exhalacija izkušeno, izvrstno sredstvo.
 Prof. Dr. Dujardin Beaumetz: «Čelo pri afoničnem grlu, poškodovanemu po tuberkolozi, so se v 2-3 tednih zacelile oteklane dasiravno je bila už polovica pljuč razdjan h.
 Dr. M. Langhlin. vojja bolnice v Filadelfiji je vporabil plinovo exhalacijo pri 30. bolnikih, koji so bili už v najzadnjem stanju tuberkuloze in vsi so popolnoma ozdraveli. Vsaki dan pa se množé zdravniška poročila o srečnim ozdravljenju, ter je ravno navadenih spričeval še mnogo družih od slavnih profesorjev. Tudi v c. k. jav. el bolnici na Dunaju se vporabljuje stroj za plinovo exhalacijo. — Imamo mnogo spričeval ozdravelih. C. kr. izklj. priv. stroj za plinovo exhalacijo (Rectal-Injector) se dooiva z vsemi pripravami za pripravljnje plava in z popisom za vporavo za zdravnike, ter ga more rabiti tudi vsak bolnik sam pri
Dr. KARLU ALTMANN, Wien VII., Mariahilferstasse N. 80/A
 ter stane gl. 8.30 z omotom proti gotovem novcu ali provzetju. — Ozdravljenju ni niti težavno, niti ovira vsakdanji posel. —30

Naravno olje
 iz jeter od polenovke (Baccala).
 najizbornejše kakovosti, kojega z dobrim vspehom zakazujejo najboljši mestni zdravniki. — Iz iste kakovosti napravlja se tudi zeleno ali jodoželezno (ferrato) olje. Zaloga v lekarni G. B. Rovisa Corso štev. 47. 3-10

J. SIRK
 Androna Gusion št. 2 v Trstu
 priporoča veliko zalogo sadja vsake vrste najboljših plemen na drobno in debelo. — Prezame vsako pošiljatev na deželo, katera se izvrši točno in solidno. 100 80

Marijacejske želodečne kapljice.
 izvrstno delujoče zdravilo pri vseh boleznih na želodcu. Neprecenljive do brote je posebno vpliv njihov pri notčnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, keliki, želodečnem kataru, gorečice (rzavei) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bluvanju in gnjusu glavobolu, (ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanju, preobilnosti jedi in pijač v želodcu, proti glistam, bolezni na vratici in jetrih in tudi proti zlati žili ali himoroidam. Cena steklenice je z nakazom vred samo 35 nov. Glavni zalog ima lekarničar „k angelju varhu“ 53-44
Dr. Brady Kremser, Morava
 V Trstu jih pa dobite pri lekarničarju I. Seravallu blizo starega av. Antona

Teodor Slabanja
 srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.
 se priporoča velečastiti duhovščini za izdelovanje cerkvenih potrebščin najnovejše oblike namreč: —12-1
 Monstranc, kelihov, ciborjev, svetilnic, svečnikov, itd. itd. po najnižji ceni.
 Tudi se pri njem stara cerkevna priprava v ognju pozlati, posreabri in popravi.
 Na blagovoljna vprasanja bode radovoljno odgovarjal.
 Pošilja vsako blago dobro shranjeno in poštne prosto.

zimsko
valjano sukno
 iz ovčje volne
 sivo, drap in rujavo, najholje vrsti za gotovo žensko obleko
15 metrov 3 for. 75 kr.
 pošilja proti povzetju
EMIL STORCH, WIEN
 Salzthorgasse, 6. 1-5
 Pri naročbi zastoduje, ako se povč željena barva (siva, drap, ali rujava). Kar se komu ne dopade, sprejme se brez prigovora nazaj in se denar franko povrati.

TRŽASKA HRANILNICA
 Sprejemlje d-narne vloge v bankovnih od od 50 sold do vsacega znska vsak dan v tednu razun praznikov, in to od 9-12 ure opoldne. Ob nedeljah pa od 10-11. ure zjutraj. Obrestni na knjižice. 3%
 Plačuje vsak dan od 9-12 ure opoldne. Zneske od 50 gld. precej, od 50-100 je treba 1 dan odpovedati, 100-1000 3 dni in čez 1000 pa 5 dni poprej.
 Ekomptuje menjše domicilirane na tržaskem trgu po 4%
 Posojuje na državne papirje avstro-ogrške d. 1000 gl. po 5%
 višje zneske v tkočem računu po 4 1/2%
 Daje denar proti vknjiženju na posestva v Trstu. Obresti po dogovoru.
 TRST, 1. oktobra 1886. 21-24

10.000
 parov hlač za gospode je bilo pripravlenih za izvožnjo ali morali so zaostati vsled nove višje carine. Dobil sem toraj ukaz, da jih prodam na drobno ali na debelo za vsako ceno. Zato otdam par takih
zimskih hlač za gospode
 za samo 1 gl. 25 novč.
 Hlače so izdelane jako dobro po najnovejšej dunajskej noši. Z tem denarjem je plačano samo šivanje in da ne bi kdo dvomil, izrečem, da so te hlače elegantne, trajne in tople gornje hlače ter jih sprejmemi nozaj, ako to ni resnica. — Ker se te hlače strašno hitro prodajajo, naj se vsakdor požuri jih naročiti. Prosimo, da se naznani pri naročbi širokost koraka. — Pošilja se samo po poštne povzetju. — Naslov je: (2-3)
M. Apfel,
 Wien, I., Bezirk, Wollzeile Nr. 11.

LA FILIALE della BANCA UNION TRIESTE
 s' occupa di tutte le operazioni di Banca e di Cambio valute.
 a) Accetta versamenti in conto corrente: Abbuondando l'interesse annuo: per Banconote 3 1/2 % con preavviso di 5 giorni 3 1/2 % " " " " 12 " 3 1/2 % " " " " a sei mesi fissa per Napoleoni 2 1/2 % con preavviso di 20 giorni 3 1/2 % " " " " 40 " 3 1/2 % " " " " 3 mesi 3 1/2 % " " " " 6 "
 Per le lettere di Versamento in circolazione il nuovo tasso d'interesse andrà in vigore a partire dal giorno 18. 25. aprile, 3. 23. maggio, 13. luglio e 13. ottobre a seconda del preavviso.
 Trieste 13 Aprile 1886.
 Warrants
BANCO GIRO
 abbuondando il 3% interesse annuo sino qualunque somma; prelevazioni sino a fiorini 20.000 a vista verso chèque; importi maggiori preavviso avanti la Borsa. — Conferma dei versamenti in apposito libretto.
Conteglia per tutti i versamenti fatti a qualsiasi ora d'ufficio la metà del medesimo giorno.
Assume pel propri correntisti l'incasso di Cambiali per Trieste, Fiuma e Budapest, rilascia loro assegni per queste ultime piazze ed accorda loro la facoltà di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.
 b) S'incarica dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise, nonché dell'incasso d'assegni, cambiali e coupons, verso 1/10 di provvigione.
 c) accorda ai suoi committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie e ne cura gratis l'incasso di coupons alla scadenza.
La Filiale della Banca Union Sezione Mercè s'incarica dell'acquisto e della vendita di merci in commissione, accorda sovvenzioni ed apre crediti sopra mercanzie ad essa consegnate, oppure polizze di carico o Warrants. 21-24